

# 20 jaar val van de Muur: Nederland viert mee

De DDR in foto, film en debat

[Achtergrond](#) - 20 augustus 2009

(12 augustus 2009) De val van de Muur was niet alleen een Duitse aangelegenheid. De hele wereld keek mee toen op 9 november 1989 onverwacht het IJzeren Gordijn werd geopend. Geen wonder dat ook in Nederland twintig jaar na dato volop aandacht wordt besteed aan deze historische gebeurtenis.

Niemand voorzag begin 1989 de val van de Muur. In januari van dat jaar gaf DDR-leider Erich Honecker nog aan dat de Muur in ieder geval de komende honderd jaar nog zou blijven staan. Negen maanden later moest Honecker plaatsmaken voor Egon Krenz, maar ook hij kon de Muur, noch de DDR redden. Tegen de tijd dat de Muur viel, waren al duizenden Oost-Duitsers naar het Westen gevlucht via Hongarije. Dat had in mei dat jaar de grens met Oostenrijk geopend.

De toenmalige West-Duitse minister van Buitenlandse Zaken Hans Dietrich Genscher en zijn Hongaarse collega László Kóvacs moesten hun beleid afstemmen op uitzonderlijke omstandigheden dat jaar. Op 10 september komen zij naar Instituut Clingendael in Wassenaar om hun visie op de gebeurtenissen in het najaar van 1989 te geven.

Jongeren hebben de val van het IJzeren Gordijn niet bewust meegemaakt. Veel activiteiten in dit herdenkingsjaar zijn er op gericht om jonge mensen een beeld te geven van de DDR en van het belang van de gebeurtenissen in 1989.

## Go East

Rond het Leidseplein in Amsterdam wordt het 20-jarig jubileum van de val van de Muur gevierd op 6 november met onder meer het festival GO EAST - DDR in de Melkweg en met optredens van Duitse bands in Paradiso. De debatcentra en poppodia werken hiervoor samen met het wetenschappelijke Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) en het culturele Goethe Instituut.

Overdag is het evenement voorbehouden aan scholieren, die onder meer kunnen spreken met een ex-gevangene van de gevreesde Oost-Duitse geheime dienst Stasi. Historicus Willem Melching van de Universiteit van Amsterdam plaatst de

gebeurtenissen in een historisch perspectief. Zo maken de leerlingen kennis met onderwerpen als verzet tegen het socialistische systeem in de DDR, de vlucht van Oost naar West, het leven in een collectief en het dagelijks leven in de Oost-Duitse 'heilstaat'.

's Avonds opent GO EAST haar deuren voor een breder publiek, met bekende gasten als de Duitse schrijver Thomas Brussig. Hij is de auteur van het boek 'Sonnenallee', het verfilmde verhaal over een Oost-Berlijnse puber die opgroeit in de schaduw van de Muur. Journalist Michel Kerres vertelt over zijn ervaringen als correspondent voor NRC Handelsblad in Berlijn en ook politiek filosoof Luuk van Middelaar deelt zijn visie op de gebeurtenissen met het publiek.

### 'Achter de Muur'

De tentoonstelling 'Achter de Muur' in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) is ook op jongeren gericht. Voormalig minister van Buitenlandse Zaken en de eerste Nederlandse ambassadeur in de DDR, Ben Bot, opent op 9 november de overzichtstentoonstelling, waarbij ook het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA), het Goethe Institut en het Duits verkeersbureau zijn betrokken.

De expositie geeft een beeld van het dagelijks leven en de politiek in de Oost-Duitse dictatuur. Foto's, voorwerpen en documenten uit het DDR-museum in Monnickendam, vertellen het verhaal van de Duitse arbeiders- en boerenstaat.

In de OBA is verder de expositie 'Een ogenblik in Duitsland' van het Duits Verkeersbureau te zien. Die is het resultaat van een internationale fotowedstrijd: Fotografen uit twintig landen reisden het afgelopen jaar naar Duitsland om hun interpretatie van de Duitse deling vast te leggen.

### Cinema DDR

Het Filmmuseum grijpt het jubileum aan voor een filmreeks: Cinema DDR - Films van achter de Muur. Tussen 5 november en 3 december worden vijftien films vertoond, die een beeld geven van het dagelijks leven in de DDR. Het accent ligt op de jaren zestig - ondanks de censuur de bloeiperiode van de Oost-Duitse film.

Filmhuis Het Ketelhuis wijdt dit najaar ook een filmreeks aan de DDR, in samenwerking met het DIA. Zo draait op 22 september 'Der rote Kakadu' (2008) over de Oost-Duitse rock 'n roll-jeugd in het Dresden van de jaren zestig. Op 24 november is 'Novemberkind' (2008) te zien. Deze film het verhaal over de Oost-Duitse Inga die erachter komt dat haar moeder niet dood is, maar is gevlucht naar het Westen. Ze begint haar zoektocht naar haar moeder, maar stuit op een muur van zwijgzaamheid en schuldgevoel. Op 15 december volgt 'Ein Traum in Erdbeerfolie' (2009). De film neemt de kijker mee naar de kunstenaarsscene van

de DDR in de jaren tachtig die wilde breken met de saaie eenheidsworst. Alle films zijn twee dagen na de genoemde datum ook te zien in filmhuis Lumen in Delft.

## Niemandland

Utrecht pakt van 7 tot 9 november groots uit met het festival Niemandland. Met het gedeelde en herenigde Berlijn als inspiratiebron, worden in de Domstad concerten, lezingen, discussies, workshops en filmvertoningen gehouden. Het huidige trendy en creatieve Berlijn wordt belicht in een apart programma op industrieterrein Rotsoord.

Het Utrechtse Stationsgebied zal in het teken staan van veranderend Berlijn, voor en na de val van de Muur. De vergelijking met dit stuk Utrechtse binnenstad is snel getrokken. Binnen tien jaar zal het Stationsgebied een complete metamorfose ondergaan.

Sander van der Ploeg is redacteur van het Duitslandweb

Afbeeldingen:

Bundesbildstelle

*Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://duitslandinstituut.nl).*

*Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3300/20-jaar-val-van-de-muur-nederland-viert-mee>*